

Манзюк О.О. Державний податковий менеджмент: теоретичний аспект // Економіка України: шляхи виходу із кризи: Збірник матеріалів Міжвузівської студентської економічної конференції. – К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2015. – 349 с. – С. 142-144.

УДК 336.22:005

Манзюк Ольга Олександрівна
студентка Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація: досліджено сутність та особливості визначення державного податкового менеджменту; визначено мету, об'єкт, предмет та суб'єктів державного податкового менеджменту; обґрунтовано перелік функцій державного податкового менеджменту.

Ключові слова: державний податковий менеджмент, функції державного податкового менеджменту.

Державний податковий менеджмент є відносно новою економічною категорією, тому необхідність дослідження полягає у вивченні різноманітних підходів до визначення сутності даного поняття, що сприятиме ефективному здійсненню державного податкового менеджменту в майбутньому.

Існують дещо відмінні погляди науковців, щодо трактування сутності податкового менеджменту. Так, «державний податковий менеджмент» О. М. Воронкова розглядає як адміністративно-розпорядчу діяльність державних органів виконавчої влади щодо організації процесу оподаткування [1, 105]. М. В. Карп стверджує, що державний податковий менеджмент – це процес управління шляхом використання методів взаємодії податкового механізму на податкову систему з метою реалізації податкової політики [3,48]. У свою чергу, Я. В. Литвиненко зазначає, що державний податковий менеджмент є системою принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з вибором податкової системи, розрахунком податкових платежів, постійним контролем за їх здійсненням. Як сукупність прийомів і методів організації податкових відносин з метою забезпечення формування дохідної частини бюджету та впливу податків на розвиток виробництва й соціальної сфери розглядає дане поняття С. М. Онисько [3,48]. На думку Тарасюк М. В. [4, 3] державний податковий менеджмент можна розглядати: як економічне та організаційне явище, як особливий вид управлінської діяльності та як процес.

Державний податковий менеджмент як наука – це сукупність знань та наукових поглядів на явища та процеси, що об'єктивно відбуваються в суспільстві між державою та платниками податків з приводу формування бюджету за рахунок податкових надходжень з метою створення фінансової бази для виконання державою її функцій та завдань.

Як систему державний податковий менеджмент слід розглядати:

- з економічної точки зору – це сукупність норм, методів та правил організації відносин між державою та платниками податків з метою формування бюджетів та державних цільових фондів;
- з організаційної точки зору – це сукупність органів державної законодавчої, виконавчої та судової влади, які наділені повноваженнями в сфері оподаткування.

Як особливий вид управлінської діяльності дане поняття представляє собою цілеспрямовану діяльність держави в особі спеціально уповноважених органів державної влади з метою виконання цілей та завдань податкової політики задля забезпечення економічного та соціального розвитку країни в цілому.

Вивчаючи державний податковий менеджмент як процес, можна стверджувати, що це логічно побудована сукупність послідовно реалізовуваних етапів управління податковими відносинами: формування податкової політики, обґрунтування цілей, розробки регламентів, організації сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), мотивування співробітників податкових органів та платників податків до дотримання податкового законодавства, контролю та аналізу виконання законодавчих вимог і встановлених податковою політикою держави цілей та завдань з наступною розробкою висновків та рекомендацій спрямованих на уточнення цілей, регламентів та способів організації справляння податків, зборів (обов'язкових платежів).

Найбільш обґрунтоване визначення об'єкту податкового менеджменту дає М. Ігнатишин [2, 35], стверджуючи, що об'єктом впливу в податковій сфері є відносини, що виникають між платниками та державою з приводу сплати до бюджету податків, зборів та інших обов'язкових платежів. Результатом такого впливу має бути, з одного боку, формування централізованого фонду держави, а з другого, – створення сприятливих умов для розвитку господарської діяльності, регулювання соціально-економічного життя суспільства.

В межах визначеного об'єкту предметом державного податкового менеджменту є діяльність держави в сфері встановлення та стягнення до бюджетів податків, зборів (обов'язкових платежів). Виходячи із сутності державного податкового менеджменту, його суб'єктами слід визнати органи державної влади, наділені повноваженнями в сфері оподаткування та всі групи платників податків.

Метою державного податкового менеджменту є реалізація податкової політики, а також формування доходної частини бюджетів всіх рівнів та забезпечення дієвого впливу податків, зборів (обов'язкових платежів) на розвиток національної економіки та соціальних відносин в суспільстві [4, с.4]. Нині акцент у податковій політиці робиться на фіскальній функції, а її регулююча та стимулююча функції мінімізовані, тому проблема оптимізації податкової політики лишається однією з найактуальніших у процесі становлення ринкових відносин і забезпечення економічного зростання України [5, с.183].

Державний податковий менеджмент виконує такі основні функції: планування, мотивування, організування та контроль (табл. 1).

Таблиця 1

Функції податкового менеджменту

Назва	Характеристика
Функція планування	Розробка системи державних планів, починаючи від довгострокових стратегічних програм економічного та соціального розвитку, завдання яких конкретизуються в планах, що мають ознаки тактичних планових документів – законах України про державний бюджет на певний рік.
Організаційна функція	Формування оптимальної структури органів державної влади наділених повноваженнями в сфері оподаткування, налагодження оптимального та ефективного механізму взаємодії між такими органами та унеможливлення дублювання виконуваних ними функцій в сфері оподаткування.
Мотивування	Запровадження та застосування в практиці оподаткування системи мотивів (сервісних, ідеологічних, мотивів примусу), які зацікавлюють платників чітко дотримуватися вимог податкового законодавства.
Контрольна функція	Проведення контролю за дотриманням органами державної влади, що наділені відповідними повноваженнями в сфері оподаткування, та платниками податків податкового законодавства. Контроль та оцінка виконання цілей та завдань податкової політики держави, зокрема обсяги виконання показників обсягів податкових надходжень до бюджету, виявляти причини відхилень, що виникли та виявляти невикористані резерви зростання надходжень до бюджетів усіх рівнів.

Проведене дослідження дозволяє подати комплексне визначення державного податкового менеджменту як системи принципів, методів та інструментів організації відносин між державою та платниками податків, спрямованих на формування доходної частини бюджету та розвиток виробничої і соціальної сфери шляхом:

- розробки і реалізації податкової політики;
- організації нарахування і сплати податків, зборів (обов'язкових платежів);
- дотримання податкового законодавства.

Отже, державний податковий менеджмент є багатогранною та відносно новою галуззю науки. Перспектива подальших досліджень полягає у вивченні інструментів державного податкового менеджменту.

Список використаних джерел:

1. Воронкова О. М. Організаційні засади податкового менеджменту / О. М. Воронкова // Науковий вісник. Економіка, право. – Ірпінь, 2005. – № 1 (28). – С. 25-29.
2. Ігнатишин М. Організаційні аспекти податкового менеджменту на державному та регіональному рівні / М. Ігнатишин // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 35-37.
3. Катрук Н. О. Обґрунтування сутності державного податкового менеджменту в контексті становлення наукової думки / Н. О. Катрук // Наука й економіка. – 2010. – № 2 (18). – С. 47-55.
4. Тарасюк М. В. Теоретичні засади державного податкового менеджменту / М. В. Тарасюк // Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки» – 2013 – №3 (20). – С. 3-8.
5. Цимбалюк І. О. Податкове навантаження, як критерій ефективності ведення податкової політики / І. О. Цимбалюк, Н. В. Вишневська // Економічний вісник університету: збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький: Державний вищий навчальний заклад „Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”, 2012. – № 19/1. – С. 183-187.